

Niksar'ın Tarihi:

Yeşilin kültürle, doğanın tarihle kaynaştığı Niksar, Tokat ilinin 11 ilçesinden biridir. Niksar, kuruluşundan itibaren bir “şehir” olarak örgütlenmiş görünmektedir. Önemli yolların kavşak noktasında yer alması, savunma fonksiyonu, tarımsal zenginlik ve bunlara bağlı olarak ortaya çıkan ticaret ve sanayi fonksiyonları ile bunları güçlendiren yönetim fonksiyonları, önemleri azalıp çoğalsa bile, tarih boyunca canlı kalmıştır. Sadece sınır kenti özelliği ve kalenin önemini kaybetmesinden sonra savunma fonksiyonunu yitirmiştir.

Eski Niksar'dan Görünüm

Günümüzün Niksar'ı zengin, tarihsel ve doğal varlığı ile birlikte modern kent olma çabasını sürdürmektedir.

Tarihi geçmişi Hititler dönemine kadar giden Niksar, İç Anadolu'yu Karadeniz'e, İran'ı İstanbul'a bağlayan yolların kesiştiği noktada yer almaktadır. Bundan dolayı tarih boyunca ekonomik ve askeri (stratejik) açıdan önemli olmuştur.

Niksar Adı

Türklerin Niksar'ı almasıyla birlikte, şehrin adına “**iyi hisar**” anlamındaki “**Nik-hisar**” adı verilmiş, daha sonra söylenişte kısalarak, “Niksar” şeklini almıştır.

Helenistik Dönemde Niksar

Hititlerden sonra Pers, İskender ve Selevkoslar dönemini yaşayan Niksar, MÖ 3. yüzyılda da Pers asıllı I.Mithridat'ın kurduğu Pontus Krallığı'nın egemenliğine girmiş ve Pontus krallarının yazlık ikametgâhı olmuştur.

Endüstri'nin İlk Başkenti

Yunan ve Romalılarından önce suyun; sulama ve günlük ev tüketiminin ötesinde, tarihteki endüstriyel amaçlı ilk kullanımı Niksar'da görülmektedir. Bu yönüyle Niksar, **ilk endüstri başkenti** olarak kabul edilmektedir.

Niksar'da MÖ I. yüzyılda **İlk Dikey Milli Su Değirmeni** inşa edilmiştir. Çanakçı ve Maduru Dereleri üzerinde kaynaklarından başlayarak Kelkit Çayı'na kadar birçok su değirmeninin varlığı, Endüstri Tarihi ve Coğrafya kayıtlarında yer almaktadır.

Roma ve Bizans Döneminde Niksar

Roma'nın Küçük Asya'yı fethindeki en büyük engel Pontus Devleti olmuş ve Pontus kralları Roma istilâsına karşı Anadolu'yu inatla savunmuşlardır. MÖ 88 ve 63 yılları arasında süren Mithridat Savaşlarının üçüncüsü MÖ 64'de Niksar yakınlarında yapılmıştır. Burada Romalı General Pompeus, Mithridat'ı yenerek bütün Pontus ülkesini istilâ etmiş ve Asya eyaletine bağlamıştır.

Niksar, İmparator Hadrianus zamanında (MS 117–138) tam bir Roma kenti olmuş, kentte imar ve bayındırlık işlerine önem verilmiştir. Bu dönemde Büyük Pontus eyaletinin **Metropolis'i** ilan edilen Niksar, **Anadolu'nun siyasî başkenti** haline gelmiştir. **Koinon** (eyalet meclisi) burada toplanmaya başlamıştır.

MS 3.yüzyıl ortalarında Niksarlı Hristiyan liderlerden Gregorius Thaumaturgos, **piskoposluk merkezini** Niksar'da kurmuştur.

395 yılında Roma İmparatorluğu'nun 2'ye ayrılması ile Anadolu, Bizans egemenliğe girmiştir. Böylece Niksar 6 yüzyıl gibi uzun bir süre Bizans'ın önemli kentlerinden birisi olmuştur. Bizans döneminde de Niksar ticari ve askeri önemini korumuştur. Bizanslılar, Arapların ve Türklerin akınlarına karşı şehrin surlarını güçlendirip, kale içine sarnıç ve depolar yapmışlardır.

Türklerin Niksar'a Gelişi

Niksar, tarihin en büyük dönüm noktalarından biri olan Malazgirt Savaşı'ndan önce, Türklerle Bizanslılar arasında birkaç kez el değiştirmiştir.

“Danışment” lakabıyla şöhret kazanan Gümüştekin Ahmet Gazi, önce Sivas'ı, daha sonra da Yeşilirmak havzasını fethederek **“Danışmentli”** devletini kurmuştur. Melik Danışment Gümüştekin Ahmet Gazi, Niksar'ı fethedince, burayı **devletin başkenti** yapmıştır.

Selçuklu Türkleri Dönemi

Anadolu'da siyasî birliği sağlamak isteyen Anadolu Selçuklu Sultanı II. Kılıç Arslan, Sivas, Tokat, Niksar ve diğer Danışment illerini 1175 yılında fethetmiştir. Böylece Niksar'da Selçuklu dönemi başlamıştır.

Danışmentli Hükümdarının Niksar'a Girişi

Sultan Kılıç Arslan uzun, yorucu ve başarılı bir saltanat devresi sonunda; ülkeyi on bir oğlu arasında paylaşmış ve onları buralara “**melik**” olarak atamıştır (1186). Niksar ve Koyulhisar, Nasrettin Berkiyaruk Şah’a düşmüştür. Yüksek tahsil ile yetiştirilen bu şehzade zamanında Niksar bir bilim ve kültür merkezi durumuna gelmiştir.

Kurtuluş Savaşı’nda Niksar’ın Önemi

Sivas vilayeti Tokat sancağına bağlı bir kaza olarak konumunu muhafaza eden Niksar, 1896 yıllarında Ermeni olaylarına tanık olmuştur. Asırlardır beraber yaşadıkları komşularıyla topraklarımızda gözü olan emperyalistlerin kışkırtmalarıyla iki millet düşman olmuştur.

Eski Niksar’dan Görünüm

Niksar bağlı bulunduğu Tokat sancağı ile birlikte işgale uğramamış ama 1.Dünya harbinde, İstiklâl Savaşında üstüne düşeni yapmıştır. Niksarlı, memleketinin geleceği için evlâdını, Çanakkale’de, Yemen’de, Kafkaslarda, Balkanlarda, İstiklâl Savaşı’nın değişik cephelerinde, Rum, Ermeni müsademelerinde şehit vermiştir. Memleketimizi işgal eden düşmanlara karşı, İzmir’in işgalini protesto amacıyla; Anadolu’daki ilk mitinglerden birini gerçekleştirmiştir. Cephelere gönderilmek üzere yardımlar toplanmış, büyük bir titizlikle yerlerine ulaştırılmıştır.

Gazi Mustafa Kemal Paşa Amasya’da iken, 20 Haziran 1919’da İzmir’in Yunanlılar tarafından işgal edilmesi üzerine Tokat’ta **ilk miting Niksar’da** yapılmıştır. Binlerce kişinin katıldığı miting sonunda Redd-i İlhak Cemiyeti Reisi **Hacı Mahir Bey**’in imzası ile İtilaf Devletleri temsilcilerine aşağıdaki telgraf çekilmiştir:

“Niksarlılar, hukukun hamisi olduğunu iddia eden Wilson’a ve diğer devletlere müracaat ediyoruz. Artık bizim feryadımıza kulak tıkamayınız. Bizim tamamiyet-i mülkiyemize, mevcudiyet-i milliyemize tecavüze devamı kastediyorsanız en kısa yol bizi öldürmektir. Geliniz, öldürünüz. Biz Türk olarak en küçük vatan parçasının Türk kalmasını istiyoruz. Siz buna söz vermişsiniz. Şimdi ise sözünüzde durmadığınızı görüyoruz.

Anadolu’ya uzatılacak bir tecavüz, bizi öldürmek için uzatılan bir adımdır.”

İLÇENİN GENEL ÖZELLİKLERİ

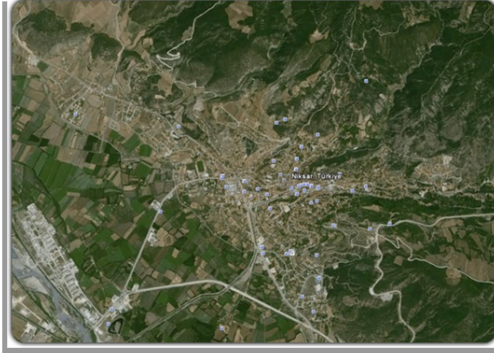
İlçenin Genel Özellikleri

Bilgiler	
Bölgesi:	Orta Karadeniz
Yüzölçümü:	955 km ²
Nüfus: (2013)	64.254
Nüfus yoğunluğu:	68
Plaka kodu:	60
Telefon kodu:	356
Belde / Köy sayısı	9 / 83
Kaymakam	İlhami DOĞAN
Niksar Milli Eğitim Müdürlüğü web sitesi:	http://niksar.meb.gov.tr
İlçe Milli Eğitim Müdürü:	Hasan ŞERİFLER

İlçenin Coğrafi Yapısı:

Karadeniz Bölgesi'nin Orta Karadeniz bölümünün iç kesiminde yer alan Niksar, Canik Dağları'nın Kelkit Vadisine bakan güney eteklerinde; Çanakçı ve Maduru Dereleri ve etrafındaki tepeler üzerinde; doğu-batı doğrultusunda kurulmuştur.

Niksar güneydoğuda Başçiftlik, doğuda Reşadiye, güneyde Almus, güneybatıda Tokat merkez ilçe, kuzeybatıda Erbaa, kuzeyde ve kuzeydoğuda Ordu iline bağlı Akkuş, Korgan ve Aybastı ilçeleri ile komşudur. Yüzölçümü 955 km²' dir.

Uydudan Görünüm

Tektonik açıdan, Türkiye'nin en aktif fay hatlarından Kuzey Anadolu Fay Hattı üzerinde yer alması Niksar şehrinde deprem riskini hep gündemde tutmuş, kent önemli depremler yaşamış ve birçok kez yıkılmıştır. Son iki bin yıl içerisinde Niksar şehri 14 önemli deprem yaşamıştır.

İlçe merkezinde; 1 adet kütüphane, 3 adet halı saha, 1 adet kapalı spor salonu, 1 adet yarı olimpik yüzme havuzu, 3 adet gazete bulunmaktadır. Bunun yanı sıra Ayvaz Parkı sosyal tesisi halka hizmet vermektedir.

İlçe orman varlığı açısından Tokat'ın ilçeleri arasında ilk sırada yer almaktadır. İl genelindeki ormanların %48,9'u ilçe sınırlarında yer almaktadır.

İdari Yapı ve Nüfus Durumu

Niksar, sosyo-ekonomik özelliğinden dolayı 1840 yılında Sivas vilayetinin Tokat sancağına bağlı ilçe merkezi durumuna getirilmiş, 1861 yılında da resmen Kaymakamlık kimliğini kazanmıştır. Biri merkez olmak üzere 6 adet belediyesi, 83 adet köyü bulunmaktadır.

Nüfus Durumu: 2018 yılı Adrese Dayalı Nüfus Sayım sonuçlarına göre Niksar ilçesinin toplam nüfusu **64.119**'tur. Bu nüfusun **34.814**'ü şehir merkezinde, **29.305**'i köy ve beldelerde yaşamaktadır. Yine mevcut nüfusun **31.713** ü erkek **32.406** sı kadın nüfusuna aittir.

Niksar'da Eğitim Tarihinin Gelişimi

Niksar'da ilk eğitim müessesesi Danişmentli hükümdarı Nizamettin YAĞIBASAN tarafından kurulan Yağibasın Medresesi'dir. Bu medrese, Türklerin Anadolu'da kurduğu ilk medrese (üniversite) olarak kabul edilmektedir. 1158 yılında kurulan medrese cumhuriyete yakın bir döneme kadar işlevini sürdürmüştür.

1455 yılında Niksar'da 4 medrese bulunmaktaydı. Bu sayı o dönemde Niksar'da eğitim ve kültür seviyesinin ne kadar yüksek olduğunu göstermektedir.

1883 Sivas Salnamesine göre Niksar'da 4 tane Müslümanlara, 2 tane gayrimüslimlere (Rum-Ermeni) ait okul bulunmaktadır.

Niksar'da ilk kurulan okul, 1884'te açılan *Rüştiye Mektebi* olup daha sonra *Cami-i Kebir İlk Mektebi* adını almıştır. Cumhuriyetin ilanından sonra açılan ilk ilkokul 1929 yılında *Gazi Ahmet Danişment İlk Mektebi*'dir. Bunu Albayrak Muhtelif İlk Mektebi izlemiştir.

İlçemizde 1985 yılına kadar İlköğretim kurumları, İlköğretim Müdürlüğünce, Ortaöğretim Kurumları ise Niksar Lisesi Müdürlüğünce geçici olarak yürütülmüş, 1985'ten itibaren iki kurum birleştirilmiştir ve İlçe Milli Eğitim Gençlik ve Spor Müdürlüğü olarak yeniden örgütlenmiştir. 1992 yılında ise İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü olarak hizmet vermeye başlamıştır.

İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü olarak TKY ödül sürecinde Türkiye'de ilk olarak Kaliteli Ekip dalında İlçe Milli Eğitim Müdürlüğü olarak "**Kalite Berati**" almıştır.